

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecia), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bândăna, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Bucumana, Cassa de vâstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehădia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Fărâveana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 filieri.

În fața centralei institutelor financiare.

Zilele trecute s'a anunțat, că guvernul va prezenta în curând corpurilor legiuitoare noul său proiect relativ la înființarea centralei institutelor financiare. Proiectul acesta se deosebește în unele privințe de proiectul anterior, de cel din Martie a. c., pe care l-am discutat amănunțit în coloanele revistei noastre. Deosebirea însă nu sunt tocmai mari. În esență însă proiectul și cu deosebire intențiunile și scopurile ce le are în vedere rămân aceleași. E un proiect, care în curând va deveni lege, pe temeiul căreia apoi se va constitui noua centrală a institutelor financiare din țară. Prin el se va realiza instituțiunea, cu care se va da ființă controlului obligator la bănci, control de care mulți s'au ferit, dar pe care noi Românii ni l-am impus din propriu îndemn deja de vreme îndelungată. Toate băncile, cari se vor atașa noiei centrale vor fi supuse controlului acesteia.

Intrebarea este, ce vor face băncile noastre? Se vor atașa sau nu noiei instituțiuni? Asupra acestei întrebări se vor pronunța factorii competenți, conducătorii singuraticilor bănci. «Solidaritatea», de sigur, încă își va spune cuvântul. Din partea noastră, deastădată voim să facem o singură constatare, aceea, că băncile românești sunt pregătite, mai bine ca multe altele, să se prezinte și să primească controlul centralei, ce va să vină. S'au pregătit ele însele prin controlul, ce și l-au impus și prin rânduiala ce și-au introdus în administrația și afacerile lor. Aceasta este un favor deosebit,

care are a se mulțumi exclusiv «Solidarității», reuniunea băncilor noastre. Problema ei de căpetenie a fost: controlul extern la insitutele de bani, ce i-s'au atașat. Chestiunea acestui control a rezolvit-o în mod absolut mulțamitor. Controlul noiei centrale nu ne va surprinde și nici înspăimântă. Il vom primi cu conștiința liniștită și cu voința de a trage foloase din el.

Dar când recunoaștem, că băncile noastre sunt pregătite a primi orice control, aceasta nu însemnează că au făcut totul și că nu mai au nimic de făcut în fața noiei înfăptuiri a guvernului țării noastre. Nu. Noi, cari știm ce însemnează controlul extern — înțelegem că scopul lui final este să creeze la bănci aceea stare ideală de lucruri și întocmiri, care trebuie să fie ținta supremă a străduințelor ori căror conducători de bănci, conștiinți și devotați. Această stare ideală însă se poate pregăti numai cu încetul. «Solidaritatea» a făcut mult sub acest raport, dar mai are să mai facă și mai mult. Ea nu va încetă cu lucrările sale. Din contră va trebui să-și întetească activitatea. Tot asemenea și singuraticile bănci. Special acestea vor trebui să facă o revizie generală a afacerilor și întocmirilor lor și să caute a profita cât mai bine de timpul, ce le mai stă la dispoziție până la activarea centralei institutelor financiare.

La alt loc al revistei noastre publicăm normativul de reviziuni al centralei proiectate de guvern. În acest normativ se va vedea, cari sunt chestiunile asupra cărora se va extinde controlul viitor. În urmare se vor putea stabili fără greutate și problemele cele mai

urgente în scopul revizuirii afacerilor și întocmirilor dela băncile noastre. Nu sunt lucruri nouă. Sunt tot probleme cu cari s'a ocupat și pe cari le a expus și «Solidaritatea» — de nenumărate ori. Multe bănci însă au dat zilelor rând și n'au urmat întru toate directivelor reuniunii lor. Acum însă e timpul suprem să facă, ceea ce au întrelăsat în trecut. Făcându-o se vor alege cu un folos pentru ele și cu o recompensă din partea celor ce au trudit pentru binele lor.

Cu problemele băncilor noastre în fața centralei institutelor financiare, cum și cu alte chestiuni, ce rezultă din schimbările, ce le va produce noua instituțiune, desigur se va ocupa și «Solidaritatea». Activitatea ei pe viitor va trebui să fie cu mult mai intensă. Rolul ei va deveni pentru organizația noastră financiară și mai important. Ea va trebui să fie mentorul serios și diligent, care să pregătească și să aziste la examenele de reviziune, ce le vor da băncile românești în fața controlului centralei celei nouă. Prin aceasta noua chemare a ei, «Solidaritatea» va intra în o fază nouă. Va fi etapa, pe care se va înălța după atâția ani de lucrare conștientă și sistematică. Se vede, că și împrejurările pare că voiesc să se afirme tot mai mult. Iar pentru chemarea ei viitoare, suntem convinși, e bine și îndeajuns pregătită.

Mulți, desigur, își aduc aminte, ce eră «Solidaritatea» la începutul existenței ei. O instituțiune în a cărei vitalitate unii se îndoiau, iar alții nu voiau a o lua în serios. Prea firesc. Ea nu putea impune, neavând bază materială. Eră o instituțiune morală fără nici o sancțiune pentru hotărârile ei. Cu toate acestea s'a dovedit de bună și folositoare, cu deosebire pe terenul controlului extern și obligator. A făcut reale servicii băncilor asociate, în cercul cărora an de an eră tot mai mult apreciată. Azi este o instituțiune recunoscută de toată lumea. Are la activul ei o practică îndelungată și o reputație stabilită, peste cari nu se mai poate trece. Azi ea e chemată să facă servicii mai bune ca ori și când până acum. Tocmai de aceea și în vederea nouilor schimbări pe cari, de sigur, le va produce pe terenul organizației financiare centrala guvernului nostru, băncile românești să se grupeze și să se atașeze și mai mult «Solidarității». În cadrele ei să chibzuiască și să urmeze căile și mijloacele, prin cari să se mențină și să progreseze în viitor, ca bănci românești, ca bănci model și pentru alții. Atunci vom putea privi — cum am zis mai sus — cu conștiința liniștită și fără îngrijorare în fața centralei, ce-și va lua ființă în timpul cel mai apropiat!

Normativ de reviziuni.

— Proiectul Centralei institutelor financiare. —

Reviziunea se împarte în patru grupe și anume:

- I. Reviziunea cărților;
- II. Reviziunea administrației interne;
- III. Reviziunea conducerii afacerilor și
- IV. Reviziunea bilanțului, a contului de rezultat (profit și pierdere) și a inventarelor.

I. Reviziunea cărților.

Obiectul:

1. A stabili, ce fel de cărți se poartă la instituit și
2. A stabili, dacă purtarea cărților este corectă, inexceptionabilă. (Special: se poartă cărțile exclusiv pe bază de documente și se contabilizează la locul convenit fiecare poziție? Sunt ținute à jour cărțile? Nu sunt în ele lacune. ștersături etc.?)

II. Reviziunea administrației interne.

1. Există în statute oarecari dispozițiuni, cari să precizeze *cercul de afaceri al direcțiunii* și adecă:

- a) prin organe neobligate conform legii comerciale? (Cari sunt acestea (comitet executiv, comitet larg etc.)? Care e cercul lor de atribuțiuni? Lucrează aceste organe?;
- b) prin anumite restricțiuni? Cari sunt acestea? Obsearvă-se ele?

2. *Cine conduce de fapt afacerile* și în ce chip, respective cu ce latitudini este regulat cercul de competență al acestui organ?

3. Există *dispozițiuni suficiente de control*, cu deosebire în ce privește lichidările și manipularea cassei?

În deosebi:

Nu sunt cumulate astfel de atribuțiuni, cari, după caracterul lor, ar trebui să fie separate? (de ex: cassa și contabilitatea; cheile și contra-cheile).

Există dispozițiuni suficiente de siguranță cu privire la preluarea și predarea de valori și la desfacerea scrisorilor și altor obiecte ce vin cu posta? Cari sunt aceste dispozițiuni?

Luete sunt cautelele necesare, ca valorile arătate să și existe în natură? (de ex. bonurile să nu figureze ca bani). Documentele ce servesc ca bază la afaceri există? Sunt corăspunșătoare din punct de vedere de drept? Cum se ține evidența lor și cum se păstrează ele?

Face-se zilnic controla cassei?

4. Există *dispozițiuni suficiente de siguranță*?

Special: Așezate sunt sub zar dublu și în casse sigure contra furtului și focului, banii gata și hărțile de valoare, libelele de depuneri, blanchetele de documente de cassă, de cec etc.? Există întocmire de alarmă? Este asigurare de foc și efracție?

5. Există *regulamente* și intrucât conțin aceste regulamente dispozițiuni cu privire la cele cuprinse în normativul prezent?

6. Câte procente fac speșele institutului din venitul brut? În ce categorii se împart?

III. Reviziunea conducerii afacerilor.

1. Cât *capital propriu* are institutul?

a) în formă de capital societar,

b) în formă de rezerve?

2. Cât *capital străin* folosește de prezent institutul?

a) contra libele de depuneri?

Eliberează-se libele de depuneri pe bază de credit?

In ce sume? Cum au fluctuat depunerile în ultimul an?

b) în cont curent?

c) ca reescont? Din ce isvoare, în ce proporție, cu ce asigurări speciale (efecte publice, declarații de garanție din partea direcțiunii etc.) și cu ce dobânzi se folosesc creditele de reescont?

d) din lombard?

e) din împrumuturi hipotecare cedate?

f) în orice altă formă de datorie?

3. Cât fac *plasările* (pretensiuni le active) ale institutului?

a) în imobiliti:

aa) case de-ale institutului?

bb) alte realități orașenești?

cc) realități agricole?

dd) realități industriale?

Care este proveniența singuraticilor imobiliti, ce formează proprietatea institutului?

b) în portofoliu de cambii:

aa) cambii fără asigurare hipotecară?

bb) „ cu „ „

cc) „ dela alte institute? „

c) în împrumuturi hipotecare:

aa) cu anuități?

bb) denunțabile (cari se pot abzice)?

d) în împrumuturi pe obligațiuni:

e) în avansuri pe efecte publice:

aa) cotate la bursă?

bb) necotate la bursă?

f) avansuri pe amanete (specia amanetelor).

g) în efecte publice proprii:

aa) cotate la bursă?

bb) necotate la bursă?

h) debitori în cont curent:

aa) pretensiuni la institute de primul rang (cu excepția Băncii Austro-Ungare)?

bb) pretensiuni cu siguranță hipotecară?

cc) pretensiuni cu acoperire de mărfuri și efecte?

dd) pretensiuni cu alte soiuri de acoperiri?

ee) pretensiuni fără acoperire (cu excepția celor de sub aa)?

i) în bani gata incluziv pretensiunile de giro-conto dela Banca Austro-Ungară și dela Postsparcassa.

k) alte pretensiuni (specificate)?

4. Există dispozițiuni, cari să reguleze acordarea de credit direct sau indirect persoanelor, cari participă la administrarea institutului? Cum se aplică aceste dispozițiuni?

Indiferent că există sau nu astfel de dispozițiuni, are institutul plasări la astfel de persoane? Cari sunt plasările acestea?

5. Ce caracter are materialul de cambii și celelalte plasamente? Considerat-a institutul la acordarea de împrumuturi menirea (distribuirea) valorilor de împrumut?

La plasări, ce replătiri s'au condiționat și obsearvă-se ele?

Cum stau restanțele de capital și dobânzi? Ce pretensiuni sunt sub proces și câte dubii?

6. Interesat este institutul și în ce mod la astfel de întreprinderi, la care capitalul plasat e legat de timp îndelungat, ca de ex. parcelări, întreprinderi industriale, afliări și alte finanțări?

7. Ce dobânzi plătește institutul după depunerile contra libele și după cele în cont-curent?

8. Legate sunt oarecari părți constitutive din averea institutului (de ex. efecte publice, realități etc.) ca asigurări speciale pentru anumite obligamente?

9. Când a urcat institutul mai pe urmă capitalul societar?

Mai sustau oarecari pendențe provenite din aceste urcări de capital?

Intrucât se poate stabili: unde sunt plasate acțiunile institutului?

10. Există astfel de obligamente ale institutului, cari nu es la iveală la încheierea cărților? (de exem. credite pentru impozite de consumațiune, credite pentru vămi sau orice obligamente, garanții etc.).

IV. Reviziunea bilanțului, a contului de rezultat (profit și pierdere) și a inventarelor.

Obiectul: a revizui bilanțul, contul de rezultat (profit și pierdere) și inventarele, respective asemnările în legătură cu acestea. Revizuirea se face din punct de vedere formal, numeric și meritoric.

1. Consună bilanțul cu cărțile și corăspunde el principiilor și cerințelor contabilității regulate?

2. Corăspunde bilanțul cerințelor legii comerciale din punct de vedere al inventarizării pretensiunilor dubioase?

3. Făcutu-s'au amortizări și cari sunt acestea?

4. Ce rezerve s'au creat și în ce chip?

5. Separate sunt în mod corăspunsător în bilanț diferitele conturi?

6. Saldurile active și pasive, sunt ele separate în bilanț? Special, cum e contat reescontul? Sunt arătați separat debitorii și creditorii? Dar cambiile cu și fără acoperire hipotecară? Separate sunt pretensiunile hipotecare cu anuități de celelalte pretensiuni hipotecare? Tot asemenea celelalte pretensiuni și în-

datoriri? Efectele date drept cauțiuni, ocură ele între debitori la active și în contul de cauțiuni între pasive?

Arătate sunt separat dobânzile restante și anticipare? La cele dintâi s'a luat în considerare prescripțiunea și maximul de dobânzi legale?

8 Arătate sunt separat cambiile improcesuate?

9. Dar depunerile sunt separate în depuneri contra libele și în depuneri de cont curent?

10. Efectele publice sunt specificate și arătate s'a cursul lor?

11. Există poziții transitorii active și pasive și din ce constau?

12. Cum e contat capitalul societar? Special plătit este întreg capitalul și dacă nu, în ce chip e arătat aceasta?

13. Cum s'a folosit agio încassat la urcările de capital societar? Nu s'a folosit pentru acoperirea de perderi? S'a făcut urcarea de capital prin plăți în bani gata și nu cumva s'a făcut prin credite cambiale și de cont curent?

14. Consună depunerile cu inventarul?

15. Cum se face împărțirea profitului?

16. Câtă e suma dividendelor neridicate?

17. În contul de rezultat, separat s'a dobânzile plătite, special arătate s'a separat dobânzile de depuneri; mai departe dările plătite, în deosebi cele după interesele de depuneri? Sunt interese restante și cât fac?

Noul împrumut de războiu ungar.

Prospectul de subscripțiune al guvernului privitor la noul împrumut de războiu ungar a apărut cu data de 9 crt. Suma noului împrumut este nelimitată și se va fixa ulterior în măsura subscripțiunii, care începe la 18 crt. și durează până inclusiv 17 Noembrie 1915

Suma cea mai minimală admisă la subscripțiune este de K 50; afară de aceasta se emit titluri la port în piese à K 50, 100, 1000, 5000 și 10.000. Dobânda de 6% a noului împrumut începe a decurge dela 1 Noembrie 1915 și se plătește decursiv la 1 Maiu și 1 Noembrie a fiecărui an. Primul cupon va fi scadent la 1 Maiu 1916. Cursul de emisiune și modalitățile de plată sunt cele arătate în numărul nostru trecut. La subscripțiuni, ce nu trec peste K 100, trebuie plătită întreaga sumă deodată. Ca și la împrumuturile anterioare, se pot subscrie și la acest nou împrumut obligațiuni vincluate, în sumă minimală de K 1000. Posesorii obligațiunilor vincluate și cari nu devincluează obligațiunile timp de 5 ani, câștigă prin aceasta dreptul, de a-și putea anunța pretensiunea întemeiată pe obligațiune în cuartulul ultim al perioadei de 5 ani, cel mult însă până la 1 Noembrie 1920 — pentru răscumpărare în timp de un an cu valoarea sa nominală. Obligațiunile anunțate în modul acesta sunt a se replăti, în valoarea lor nominală, cel mult până la 1 Noembrie 1921.

Pentru plata împrumutului de războiu se pot reclama din partea subscriitorului, în măsură nelimitată, dar pe lângă observarea termenelor de plată stipulate, toate sumele nesupuse moratoriului.

Conform unei ordonanțe recente a guvernului (No. 15,703/1915 P. M.) sumele plasate înainte de 1 August 1914, pe lângă libele, la institutele de bani sau alte firme, ce se ocupă cu primirea de depozite spre fructificare, supuse însă de altfel restricțiilor cuprinse în ordonanța referitoare la sistarea moratoriului, se pot reclama, pentru plata noului împrumut, până la 50% ale sumei disponibile în timpul subscripțiunii, dar maximal până la 50% ale sumei subscribe de deponent. Subscripțiunea are să se facă la institutul sau la firma, resp. prin mijlocirea institutului sau a firmei, la care sunt plasați banii ca depozit spre fructificare.

În comitatele Bereg, Maramurăș, Sáros, Sătmar, Sirmiu, Ugocsa, Ung și Zemplin, precum și în orașele Sătmar și Zemun se pot reclama în scopul amintit numai 25% ale depozitelor.

Faptul că deponentul a întrebuințat deja o parte a depunerii sale pentru subscripțiune la împrumuturile anterioare, nu alterează dreptul său de dispoziție asupra depunerii — în scopul subscripțiunii împrumutului de războiu.

Considerând număruloasele avantaje și înlesniri, ce le oferă subscriitorilor noul împrumut de războiu, este de sperat, că subscripțiunile se vor face și de astădată în massă și vor întrece chiar rezultatele celor două împrumuturi anterioare.

Forțele economice ale monarhiei.

O lucrare statistică recentă, editată din prilejul noului împrumut de războiu, prezintă următoarele cifre asupra forțelor economice ale monarhiei Austro-Ungare:

Numărul populației a fost în anul 1880 în Austria 21.982,000, iar în Ungaria 15.739,000; în 1915 în Austria 29.500,000, iar în Ungaria 21.700,000. În ultimii 35 de ani populația monarhiei s'a sporit deci cu 13½ milioane suflete.

Veniturile preliminate ale monarhiei au fost în anul 1880 în Austria K 796·6 mil. iar în Ungaria K 479·2 mil., în total K 1275·8 mil. În anul 1914/15 veniturile s'au urcat la K 3461 mil. în Austria și 2264·2 mil. în Ungaria; laolaltă K 5725·2 mil.

Datoria de stat la finele anului 1913 a fost în Austria de 7·5 miliarde, iar în Ungaria de 6 miliarde, la care se mai adaugă datoria de stat comună în sumă de K 5·1 miliarde.

Față cu aceasta investițiile căilor ferate s'au cifrat la finele anului 1913 în Austria cu K 5·7 miliarde, iar în Ungaria cu 3·2 miliarde.

Rezultatul recoltei (pro majă metrică și hectar) a fost în anii 1881,5 grâu: în Austria 10·8, în Ungaria

10·9; săcară: în Austria 9·8, în Ungaria 9·6; orz: în Austria 10·3, în Ungaria 11·0; pe când în anul 1912 s'a produs grâu: în Austria 15·0, în Ungaria 12·7; săcară: în Austria 14·1, în Ungaria 11·6; orz: în Austria 16·0, în Ungaria 13·0.

Producția de fier brut, a fost în milioane măji, în 1891: în Austria 6·2, în Ungaria 3·0; pe când în 1913 a fost în Austria de 17·6, iar în Ungaria de 6·2 mil. măji.

Producția cărbunilor a fost în 1891 în Austria de 253·8 măji, iar în Ungaria de 34·5 mil. măji; pe când în 1913 s'a urcat în Austria cu 438·4, iar în Ungaria la 100·6 mil. măji.

Veniturile căilor ferate au fost în 1890 în Austria de K 422·8, iar în Ungaria de K 174·6 milioane; în 1913 s'au cifrat în Austria cu K 1098·7 mil., iar în Ungaria cu K 561·3 mil.

Comerțul exterior al monarhiei (importul și exportul fără metale nobile) a fost în 1880 de K 2578·8 mil., iar în 1913 de K 6496·2 milioane.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În **Ungaria**. Din raportul ministerului de agricultură ung., publicat la 9 I. c., asupra situației sămănăturilor și agriculturii dela 4 până la 6 Octombrie a. c., dăm următoarele:

La 24 și 25 Septembrie *temperatura* eră foarte diferită. Ziua se ridică la + 20—25° Celsius, noaptea se coboră în multe locuri până la — 5 Celsius. Dela 26 Sept. frigul din timpul nopții a început să scadă și dimineața minimul eră de + 5° Celsius, iar temperatura zilei abia arată vre-o schimbare. La 1 Octombrie temperatura a început să se ridice simțitor în jumătatea ostică a țării; în cea vestică însă a scăzut. În legătură cu aceasta s'au pornit vânturi și ici-colea furtuni. Această diferențiere de temperatură în ultimele zile a încetat și în întregă țara timpul a devenit mai deopotrivă și asemenea de cald ca și în alți ani la perioadele dela această dată.

Distribuirea *ploi* a fost foarte diferită în ultimele două săptămâni. Pe când în jumătatea vestică a țării a ploat bine mai în fiecare zi, în părțile ostice abia au avut loc ploi.

Lucrările agricole, ce trebuiesc îndeplinite în timpul toamnei, au rămas foarte mult îndărăt în părțile vestice și nordvestice ale țării, în dreapta și stânga Dunării, precum și în o mare parte a regiunii din dreapta Tisei. În regiunea ostică a țării, începând cu Alföldul și Bănatul și sfârșind cu părțile ardelenelucrările de câmp s'au făcut cu multă stăruință și, conform împrejurărilor, au progresat bine. Acest progres este totuși numai relativ, pentru că, în lipsa de lucrători de parte bărbătească și de animale de muncă, și în aceste regiuni lucrările au progresat

mult mai puțin în asemănare cu lucrările din această perioadă de timp din alți ani.

Căratul diferitelor soiuri de bucate s'a sfârșit aproape pretutindeni.

Treeratul se mai face și acum în regiunile de munte și pe domeniile mari.

Rezultatele treeratului în aceste locuri arată și ele roună desamăgiri atât în ce privește cantitatea, cât și în ce privește calitatea, ceace se atribuie timpului nefavorabil, ce a urmat după seceriș, respective scuturării și incolțirii grăunțelor.

Aratul și sămănatul de toamnă s'au început pretutindeni, însă progresează mai încet ca de obicei, deoparte în lipsa de lucrători, de altă parte, în regiunile vestice ale țării, din cauza prea multor ploi, iar în regiunile ostice din cauza secetei, precum și din cauza îngrămădirei lucrurilor. În singuraticelocuri, unde s'a putut sămăna de timpuriu, se pot vedea sămănături verzi frumos răsărite, îndeosebi săcară. Unde însă sămănatul a întârziat din cauzele arătate mai înainte, se sămăna acum cu multă stăruință. Spre acest scop este necesară o toamnă lungă și domoală și, în regiunile ostice ale țării, timp de 2 zile ploi bune, calde, pentru că pământul ce trebuie sămănat cu sămănături de toamnă, să poată fi bine lucrat și sămănat.

Afară de lucrările de arat și sămănat mai sunt de săvârșit și: culegerea porumbului și tăiatul cocenilor, scoaterea și căratul napilor și cartofilor târziu, culesul viilor și al poamelor, recoltarea plantelor de grădină, căratul otăvii și nutrețurilor artificiale, uscatul tutunului, treeratul meiului, căratul și împăștiatul gunoiului.

Pentru *coacerea porumbului* timpul din ultimele două săptămâni a fost în genere favorabil, așa că agricultorii au pretutindeni bună nădejde, că în acest an și porumbul sămănat mai târziu va fi bine copt. În cele mai multe locuri culesul s'a început. Pe Alföld el s'a și sfârșit. Recolta porumbului timpuriu corăspunde pretutindeni așteptărilor, așa că evaluările făcute mai în urmă cu privire la rezultatele mijlocii ale recoltei rămân neschimbate sau chiar au devenit mai favorabile. Porumbul sămănat târziu a suferit stricăciuni din cauza brumei căzute în nopțile din 23 până în 25 Septembrie, care a surprins mulți știuleți încă verzi și în stadiul dezvoltării. De aici provine, că evaluarea de față a prospectelor recoltei porumbului arată un scăzământ de aproximativ 200,000 măji metrice în raport cu evaluarea precedentă. Totuși acest scăzământ față de recolta totală de 46 milioane măji metrice, prevăzută în raportul precedent, nu e de o importanță prea mare.

Iată acum evaluarea ultimă a recoltei porumbului, ce se speră la 4—6 Octombrie a. c., anume: s'a cultivat cu porumb un teritor de 4.356,118 jug. cat., cu o recoltă medie de 10·53 măji metrice pro jug. cat., și cu o *recoltă totală de 45.862,311 măji metrice*. În anul trecut recolta totală a fost de 43.768,820 măji

metrice. Deci în acest an un plus de 2.053,491 măji metrice față de anul trecut.

Rezultatele cele mai bune, cari ajung sau întrec media de 10·53 măji metrice pro jug. cat., le-au dat recoltele în 23 comitate, între cari se numără și următoarele din regiunile locuite de Români: Torontal, Brașov, Alba-de-jos și Târnava-mare.

Între cele 22 comitate cu o recoltă medie între 8—10·53 măji metrice pro jug. cat. se numără și comitatele: Bihor, Timiș, Ciuc, Târnava-mică, Treiscaune, Maramurăș, Sătmar, Sibiiu, Făgăraș, Arad, Hunedoara și Caraș-Severin.

În fine, între cele 15 comitate cu o recoltă sub 8 măji metrice pro jug. cat. se numără și comitatele: Solnoc-Dobâca, Bistrița-Năsăud, Odorheiu, Murăș-Turda, Cojocna, Selagiu și Turda-Arieș.

Cartofii. Recoltarea cartofilor se face pretutindeni. Soiurile timpurii s'au recoltat în cele mai multe locuri. Rezultatul recoltei corăspunde în parte precum-pănitoare așteptărilor, adeseori le chiar și întrece. În multe locuri agricultorii lamentează, că tuberculele cartofilor putrezesc și e temere, că îndeosebi soiurile timpurii — în părțile vestice ale țării însă soiurile târzii — cu greu se vor putea ținea timp mai îndelungat. Acolo unde în timpul din urmă a ploat puțin și în genere în pământul nisipos cartofii sunt frumoși și foarte sănătoși. Cu cantitatea recoltei agricultorii sunt pretutindeni mulțumiți și dacă putreziciunea nu ar lua dimensiuni mai mari, recolta cartofilor din acest an se poate numi în genere bună.

Pe un areal de 1.108,798 jug. cat., cultivat cu cartofi, cu o recoltă medie de 51·38 măji metrice pro jug. cat., se speră o recoltă totală de 56.978,534 măji metrice. În anul trecut recolta totală a fost de 53.143,261 măji metrice. Deci în acest an un plus de 3.835,273 măji metrice față de recolta anului trecut.

Rezultatele cele mai bune, cari ajung, sau chiar întrec media de 51·88 măji metrice pro jug. cat., le-au dat recoltele în 24 comitate, între cari se numără și următoarele comitate cu populațiune românească: Brașov, Treiscaune, Ciuc, Târnava-mare, Târnava-mică, Sibiiu și Torontal.

Între cele 19 comitate cu o recoltă medie între 40 și 51·38 măji m. pro jug. cat. se numără și comitatele: Sătmar, Făgăraș, Turda-Arieș, Murăș-Turda și Maramurăș.

În fine, între cele 20 comitate cu o recoltă medie sub 40 măji metrice pro jug. cat. se numără și comitatele: Arad, Alba-de-jos, Bihor, Cojocna, Odorheiu, Ugocea, Bistrița-Năsăud, Hunedoara, Caraș-Severin, Solnoc-Dobâca și Selagiu.

Napii de zahar. Desvoltarea acestora în timpul din urmă a fost în genere favorabilă. Recoltarea lor s'a început în cele mai multe locuri, însă, în urma lipsei de lucrători îndeajuns, lucrările se fac încet. Recolta în multe locuri nu corăspunde așteptărilor, ceea ce probabil e a se atribui împrejurării, că în cursul verii plantele nu s'au putut bucura pretutindeni

de o lucrare corăspunsătoare, ceea ce a avut drept urmare, că plantele au fost copleșite de buruieni, cari au împiedecat desvoltarea tuberculelor. Aceasta este cauza, că evaluarea prezentă față de cea precedentă arată o scădere totală de circa 540,000 măji metrice.

Pe un areal de 186,793 jug. cat., cultivat cu napi de zahar, cu o recoltă medie de 133·23 măji metrice pro jug. cat., se speră o recoltă totală de 24.884,791 măji metrice. În anul trecut recolta totală a fost de 40.143,053 măji metrice. Deci în acest an un minus de 15.258,262 măji metrice față de anul trecut.

Între cele 22 comitate cu o recoltă medie de 133·22 măji metrice pro jug. cat. și peste această medie se numără și următoarele comitate cu populațiune românească: Arad, Târnava-mică, Caraș-Severin, Brașov și Sibiiu.

Între cele 27 comitate cu o recoltă medie dela 100—133·22 măji metrice pro jug. cat. se numără și următoarele comitate: Bihor, Treiscaune, Târnava-mare, Timiș, Sătmar, Torontal, Solnoc-Dobâca, Selagiu, Ugocea, Ciuc, Murăș-Turda și Odorheiu.

În fine, între cele 11 comitate cu o recoltă sub 100 măji metrice pro jug. cat. se numără și următoarele comitate: Făgăraș, Hunedoara, Turda-Arieș și Alba de jos.

Napii de nutreț dau în genere rezultate bune și recoltarea s'a început, cu excepția regiunilor, în cari i-a năpădit buruienile. sporite în urma prea multor ploii. Tuberculele sunt frumoase și sănătoase.

Rapița s'a desvoltat aproape pretutindeni frumos și deopotrivă.

Recoltarea *fructelor de grădină* se face pretutindeni și dă un rezultat mijlociu.

Recoltarea și treeratul *fasolei* se face deasemeenea acum. În nord bruma a cauzat oarecari pagube și astfel cantitatea așteptată a rezultatului, în genere satisfăcător, s'a micșorat.

Celalalte păstăioase dau un rezultat satisfăcător.

Varza se recoltează pretutindeni. Căpăținile ei sunt destul de mari și îndesate. Se speră o recoltă bună mijlocie.

Hemeiul a dat o recoltă mijlocie și el acum se uscă.

Meiul se treeră acum și promite o recoltă bună mijlocie, asemenea și *hrișca*.

Cânepa și inul se lucrează acum, dând atât în privința cantitativă, cât și în cea calitativă o recoltă bună mijlocie.

Tutunul s'a recoltat în cea mai mare parte. Acum se uscă, însă din cauza umidității uscarea progresaază numai cu încetul. În genere se așteaptă o recoltă bună mijlocie atât în privința cantitativă cât și în cea calitativă.

Trifoiul s'a recoltat. Trifoiul de sămânță a dat un rezultat sub-mijlociu.

Luțerna s'a recoltat cu un rezultat bun; în privința calitativă însă ea a suferit din cauza ploilor.

Măzerichea a dat un rezultat satisfăcător în privința cantitativă; în cea calitativă însă un rezultat slab.

Mohorul s'a recoltat cu rezultat bun, deasemenea și *nutrețul verde*.

Cositul livezilor s'a sfârșit și rezultatul este bun în toate privințele.

Pășunile îmbie și acum hrană îndestulitoare vitelor.

Recoltarea poamelor s'a făcut. Rezultatul este diferit. *Prunele, merele și perele* au dat un rezultat sub-mijlociu, *persele* rezultat mijlociu, *nucile și alunele* rezultat bun, *mandulele* însă rezultat slab.

*

Viile. În circumscripția *Budapesta* rezultatul recoltei este diferit, parțial foarte nefavorabil; în unele regiuni însă culesul a dat 18 hectolitre de must pro jug. cat. Mustul se plătește cu K 80—90 pro hectolitru.

În circ. *Szekszárd* recolta este slabă, în parte slabă-mijlocie. Pentru must se cer și K 100 pro hectolitru de must.

În circ. *Pécs* se speră o recoltă slabă-mijlocie, în parte recoltă slabă; calitatea însă este bună.

În circ. *Tapolca* se semnalează rezultate foarte diferite. Mustul s'a vândut cu K 60—80 pro hectolitru.

În circ. *Şopron* se anunță o recoltă bună.

În circ. *Pojon* se așteaptă o recoltă bună-mijlocie.

În circ. *Balassagyarmat și Mişcolț* deasemenea se așteaptă o recoltă bună.

În circ. *Eger* numai în regiunile colinoase este recoltă bună, în celelalte regiuni însă slab.

În circ. *Tarcal* se anunță un rezultat slab.

În circ. *Beregszász și Sătmar* se semnalează recoltă bună-mijlocie.

În circ. *Bihardiószeg* culesul este foarte slab.

În circ. *Miniş* recolta este slab-mijlocie. Deasemenea și în circ. *Biserica albă*.

În circ. *Kecskemét* s'a constatat un rezultat slab în privința cantitativă și rău în privința calitativă.

În circ. *Aiud, Diciosânmărtin* și în parte și în circ *Murşoşorheiu* se speră rezultate bune.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 13 Octomvrie 1915.

Dela ultimul nostru raport încôace nu s'a petrecut nici un eveniment mai important de înregistrat pe piața financiară. Atât în piața internațională, cât și în cea internă afacerile continuă a fi minimale și discountul redus.

În Berlin discountul privat a cotaț $4\frac{1}{2}\%$, în Londón $4\frac{7}{8}\%$, iar în piața internă 3% pentru cambii vieneze de prima bonitate și $3\frac{3}{8}\%$ — $3\frac{1}{2}\%$ pentru cambii budapestane de aceeași categorie.

AFACERI DE DARE.

Dare de răboiu pe 1915. Darea de răboiu asupra veniturilor de peste K 20,000, votată la timpul său, precum se știe, numai pe anul 1914, este vorba să se perceapă, după un plan recent al guvernului, și pentru anul 1915. Proiectul de lege referitor la această dare va fi prezentat parlamentului în Noemvrie a. c.

CRONICĂ.

Necrolog. Ioan Perian, șef-contabilul institutului «*Oraviciana*», din Oravița și membru în comitetul de supraveghiere al institutului «*Lucașfărul*» din Vârșeț a încetat din viață la 1 crt. în etate de 46 ani.

Răposatul a fost unul dintre primii bănațeni absolvenți ai Școalei comerciale sup. din Brașov, după a căreia absolvare, în anul 1888, a intrat imediat în serviciul institutului «*Oraviciana*», pe care l-a servit cu credință și devotament timp de 26 ani și până la moartea sa. Ioan Perian a dezvoltat și o frumoasă activitate extraoficioasă și a făcut parte și din comitetul de redacție al «*Foaii Oraviții*», care din prilejul morții sale consacră un călduros cuvânt de adio acestui apreciat colaborator și sincer sprijinitor al ei.

*

Centrala institutelor financiare. Cu totul pe neașteptate guvernul a pus din nou în discuție chestiunea centralei institutelor financiare, proiectată a se înființa încă astă primăvară, dar luată atunci dela ordinea zilei, în urma opoziției generale, ce a întâmpinat proiectul la toate cercurile interesate.

Conform unui comunicat, apărut în publicitate, la finele săptămânei trecute, guvernul va prezenta proiectul de lege pentru înființarea Centralei institutelor financiare, dejă proximei sesiuni parlamentare, ce se va întruni în luna Noemvrie a. c.

Proiectul de statut original a trecut prin mai multe modificări, făcute de comisiunea specială, instituită de guvern, comisiune din care au făcut parte reprezentanții tuturor grupărilor, ce s'au fost format astă primăvară în jurul proiectului original.

Vom reproduce în numărul nostru viitor părțile mai esențiale ale proiectului de statut, pus dejă la dispoziția cercurilor interesate, pentru a se pronunța asupra lui.

*

Consulat imperial german în Brașov. În Brașov și-a început activitatea zilele trecute noul «*Consulat imperial german pentru Ardeal*» (Kaiserlich deutsches Konsulat für Siebenbürgen) înființat acolo de Germania, pentru ocrotirea multiplelor sale interese atât în patria noastră mai restrânsă, cât și în regatul vecin și în balcani.

Infintarea consulatului se poate considera ca inceputul unei ere noue pentru industria și comerțul Ardealului, cari, cunoscut fiind spiritul de organizație german, vor fi atrase în sfera de interese a puternicului capital german.

Populațiunea României. Populațiunea probabilă a României la finele anului 1914 a fost de 7.771,341 suflete.

Nașterile în decursul aceluiaș an a atins cifra de 327,345.

Născuți morți au fost 8784 copii.

Morți (fără născuți-morți) au fost 182,949;

Căsătorii s'au înregistrat în decursul anului 1914 un număr de 65,325; iar

divorțuri au fost în număr de 3433.

Bulgaria economică. Intinderea Bulgariei este de 115 mii kilometri \square , în mediu cu 44 locuitori pro kilometru, în total cu o populație de 5 milioane suflete. Patru din cinci părți a populației se ocupă cu agronomia, împărțită în circa 800,000 de gospodării. Intinderea acestor gospodării este de 4 milioane hectare, formând 40% ale întinderii totale a țării.

Ramii principali de producțiune sunt grâul, porumbul, orzul, săcara și ovăsul. Cartofii sunt aproape necunoscuți. Tutun se cultivă pe o întindere de 10 - 15 mii hectare, napii de zăhar și rapița pe 3000 hectare, iar pădurile de pruni ocupă vre-o 5000 de hectare. Importante sunt grădinile de roze din Rumelia-orientală, în extensiune de 7000 de hectare și în legătură cu ele fabricațiunea parfumurilor de roze. Contingentul de animale al Bulgariei se compune din 600 mii cai, 2-4 mil. vite cornute, 3½ milioane oi și ½ milion porci. Afară de acestea se mai află în țară 136,000 catări. Industria Bulgariei se află încă la începuturile ei. Rețeaua căilor ferate este de 2500 kilometri, circulația vapoarelor în pōrturi de 35,000, iar al mărfurilor imbarcate de 8 milioane tone. Circulația comerțului exterior se cifrează cu 240 milioane Marce, la care participă Ungaria și Austria cu 40 mil. Marce, Germania cu 30 mil., Anglia și Turcia cu câte 15 milioane.

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 19 Septembrie 1915 în comparație cu 20 Septembrie 1914 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 279.784,183 și anume: aur (monete) Lei 173.324,300, aur depozitat L 25.220,000, aur (lingouri) L 260,000, disponibil și trate considerate ca aur L 80.979,883, (în 1914 L 210.560,184 și anume: aur (monete) L 153.760,184, aur depozitat —, aur (lingouri) 100,000, dispōnibil și trate cons. ca aur Lei 56.700,000). Argint și diverse monete: Lei 415,026 (în 1914 Lei 605,226). Efecte scontate Lei 205.520,402 (în 1914 Lei 257.502,633). Imprumuturi pe efecte publice în cont-curent: L 52.487,239 (în 1914 L 130.364,840). Imprumulul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901):

Lei 11.273,958 (în 1914 L 11.273,958). Imprumulul în cont-curent pe bōnuri de tezaur 3% aur (1914 și 1915): L 264.508,499 (în 1914 Lei —). Efectele cap. social: Lei 10.699,576 (în 1914 Lei 11.999,357). Efectele fond. de rezervă: Lei 16.407,177 (în 1914 Lei 16.722,877). Efectele fondului amort. imobil., mobil. și mașinilor Lei 3.956,681 (în 1914 Lei 4.025,281). Imobile Lei 6.738,025 (în 1914 Lei 6.743,022). Mobilier și mașini de imprimerie: Lei 1.111,153 (în 1914 Lei 1.088,511). Cheltuieli de administrațiune: Lei 972,663 (în 1914 Lei 934,629). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 139.221,216 (în 1914 Lei 133.585,995). Bonuri de tezaur 3% aur în gaj p. Impr. Statului: Lei 300.000,000 (în 1914 Lei —). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 168.077,632 (în 1914 Lei 323.649,325). Conturi curente: Lei 16.597,657 (în 1914 Lei 40.774,993). Conturi de valori: Lei 21.745,677 (în 1914 Lei 23.740,179). Conturi diverse: L 42.935,877 (în 1914 Lei 7.962,109).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1914 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 39.804,376 (în 1914 L 37.278,470). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 5.907,700 (în 1914 L 5.579,162). Bilete de bancă în circulațiune L 733.219,910 (în 1914 Lei 580.566,065). Profit și Pierdere: L 4.902,667 (în 1914 L 3.810,594). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 3.668,193 (în 1914 Lei 4.118,301). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 62.642,797 (în 1914 Lei 21.890,490). Efecte și alte valori de restituit: Lei 607.298,848 (în 1914 Lei 457.235,320). Conturi diverse: Lei 73.008,150 (în 1914 Lei 59.054,717).

Taxa: Scont 6%, dobânda 7%.

SUMAR.

În fața centralei institutelor financiare. — Normativ de reviziuni. — Noul împrumut de războiu ungar. — Forțele economice ale monarhiei. — Agricultura: Situațiunea agricolă. — Revista financiară: Situațiunea. — Afaceri de dare: Dare de războiu pe 1915. — Cronică: Necrolog, Centrala institutelor financiare, Consulat imperial german în Brașov, Populațiunea României, Bulgaria economică, Banca Națională a României.

„TIMIȘIANA“,

institut de credit și economii, soc. pe acții, Timișoara.

CONCURS.

„Timișiana“ institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara publică concurs pentru următoarele posturi:

1. Pentru un post de funcționar.
2. Pentru un post de practicant.

Concurenții la aceste posturi vor avea a dovedi cu documente pregătirile teoretice și practice și a comunica retribuțiile, la cari reflectează.

(2-3)

Diracțiunea.